

1. ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/12/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/12/2023

Σελίδα: 14

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

14 ΤΑ ΝΕΑ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
30-31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Προβλέψεις
για το

2024

ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΛΑ
ΔΟΥΣΗ

Κλίμα

Καθηγήτρια ΕΚΠΑ, διευθύντρια της έδρας UNESCO για την κλιματική διπλωματία

Εθελοντές δίνουν νερό σε ένα αρνί που σβήθηκε από φλεγόμενο αγρόκτημα, κατά την πυρκαγιά του Αυγούστου κοντά στη Χασιά

Από τη διαπραγματεύση στην εφαρμογή

Η παγκόσμια συνεργασία για το κλίμα υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών είναι μεν σημαντική, δεν αποτελεί όμως πανάκεια ούτε προσφέρει συνολικές και ολιστικές λύσεις για την κλιματική κρίση. Η επίμονη αναζήτηση μιας παγκόσμιας συμφωνίας κατεβάζει τον πήχη στον χαμηλότερο κοινό παρονομαστή

Το 2023 ήταν το θερμότερο έτος από τότε που υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία. Η υπερθέρμανση του πλανήτη, την οποία περιμέναμε για το 2040, έχει έρθει πολύ νωρίτερα. Οι παρατεταμένοι καύσωνες, οι καταστροφικές πυρκαγιές και οι βιβλικές πλημμύρες που βιώσαμε το φετινό καλοκαίρι αποδεικνύουν περίτρανα ότι το μονοπάτι της ανθρώπινης εξέλιξης έχει πλέον ξεπεράσει τα όρια. Η κλιματική κρίση δοκιμάζει την αντοχή της δημοκρατίας, καθώς και τη συνοχή της κοινωνίας, λόγω των επιπτώσεων της στην επισιτιστική ασφάλεια, τη μετανάστευση, τη λειψυδρία, την απώλεια βιοποικιλότητας, τις φυσικές καταστροφές αλλά και τις κοινωνικές ανισότητες.

Τρεις δεκαετίες μετά την υπογραφή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, γνωρίζουμε πλέον τι απαιτείται για την ανακάλυψή της: συνεργασία και συντονισμός, γενναία χρηματοδοτική στήριξη, ιδιαίτερα των ευάλωτων στρωμάτων, και άμεση διακοπή του εθισμού στα ορυκτά καύσιμα με ταχύτερη στροφή σε καθαρές μορφές ενέργειας. Γιαυτόχρονα, χρειάζεται καλύτερη προετοιμασία για την προσαρμογή στην απορρύθμιση που έχει ήδη προκληθεί, ενίσχυση της ανθεκτικότητας της

κοινωνίας, των πόλεων, των υποδομών και των παραγωγικών τομέων της οικονομίας.

Η επίσημη παγκόσμια διάσκεψη για το κλίμα (COP 28), η οποία πραγματοποιήθηκε πριν από λίγες εβδομάδες στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, μια κατεχόμενη πετρελαιοπαραγωγό χώρα, δεν κατόρθωσε να συμπεριλάβει στο καταληκτικό κείμενο μια σιβαρή δέσμευση για την κατάρτιση των ορυκτών καυσίμων. Το κείμενο καλεί στη «μετάβαση για την απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα με σωστό, εύρυθμο και ισότιμο τρόπο, επιταχύνοντας τη δράση αυτή την κρίσιμη δεκαετία, ώστε να επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα έως το 2050». Ενισχύει δηλαδή την αργή προσέγγιση (go-slow approach) σε ό,τι αφορά την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, πάγια θέση των χωρών που εξακολουθούν να τα παράγουν. Το κείμενο κάνει ιδιαίτερη μνεία στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που θα πρέπει να τριπλασιαστούν έως το 2030, αλλά και στην πυρηνική ενέργεια και το υδρογόνο χαμηλού άνθρακα, προκειμένου να ενισχυθούν οι προσπάθειες προς την υποκατάσταση της ενέργειας που παράγεται από ορυκτά καύσιμα.

Αυτός ο εξασθενημένος συμβιβασμός επιβεβαιώνει τις – απαισιόδοξες – προβλέψεις μας.

Η εμπιστοσύνη στην πολυμερή διπλωματία είχε ήδη διαρραγεί όταν οι πολιτικές προτεραιότητες άλλαξαν, μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, και αναδόθηκαν αντικρουόμενοι στόχοι ανάμεσα στην ενεργειακή ασφάλεια και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Ο νέος πόλεμος στη Γάζα ήρθε να διαταράξει ακόμα περισσότερο την ήδη εύθραυστη παγκόσμια διπλωματία, με πολλές χώρες να σπεύδουν να εξασφαλίσουν τα αποθέματά τους σε ορυκτά καύσιμα αντί να απεξαρτηθούν από αυτά. Όμως αν θέλουμε πραγματικά να περιορίσουμε την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της Γης στον 1,5 βαθμό, που είναι και ο βασικός στόχος της Συμφωνίας του Παρισιού, πρέπει να παραδεχτούμε ότι δεν υπάρχει πλέον χώρος για νέες εξορμήσεις ορυκτών καυσίμων.

Η παγκόσμια συνεργασία για το κλίμα υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών είναι μεν σημαντική, δεν αποτελεί όμως πανάκεια ούτε προσφέρει συνολικές και ολιστικές λύσεις για την κλιματική κρίση. Η επίμονη αναζήτηση μιας παγκόσμιας συμφωνίας κατεβάζει τον πήχη στον χαμηλότερο κοινό παρονομαστή.

Η κλιματική διπλωματία θα μπορούσε να αποδώσει καρπούς αν επικεντρωνόταν περισσότερο στη δράση και λιγότερο στη θέσπιση στόχων. Αν εξετάζαμε σε πρακτικό επίπεδο πώς θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε συγκεκριμένες λύσεις για το μέλλον. Σε καθέναν από τους ρυπαρόνους τομείς της οικονομίας, η χρήση ορυκτών καυσίμων θα πρέπει να αντικατασταθεί από καθαρές τεχνολογίες και πρακτικές. Πρόκειται για μια διαδικασία μετάβασης. Νέες τεχνολογίες έχουν ήδη αναπτυχθεί και οι αγορές, οι υποδομές, τα επιχειρηματικά μοντέλα και οι θέσεις εργασίας αναδιαμορφώνονται για να προσαρμοστούν σε αυτές τις νέες τεχνολογίες. Η συνεργασία σε συγκεκριμένους τομείς και ο συντονισμός στην υποστήριξη των σωστών δράσεων θα μπορούσε να συμβάλει στην περαιτέρω πρόοδο. Για παράδειγμα, η αναβάθμιση των ηλεκτρικών καλωδίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξάπλωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι συνασπισμοί των προθίμων μπορούν να δρομολογήσουν αλλαγές. Και οι συνασπισμοί φορέων με επιρροή μπορούν να τις απογειώσουν.

Όστόσο, δεν μπορεί να υπάρξει κλιματική μετάβαση χωρίς κοινωνική μετάβαση. Η εφαρμογή ορισμένων πολιτικών εντείνει τις ανισότητες, καθώς το οικονομικό βάρος μετακλιείται στα πιο αδύναμα στρώματα. Οι λύσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης δεν θα πρέπει να περιορίζονται μόνο σε τεχνικά ζητήματα, αλλά χρειάζεται να έχουν και κοινωνικό πρόσημο. Χρειάζεται να ασχοληθούμε σοβαρά με την προστασία των πιο ευάλωτων, και να ενισχύσουμε την ανθεκτικότητα της κοινωνίας, ώστε να αντιμετωπίσουμε ταυτόχρονα τις αλληλουσιδέσμευες κρίσεις. Είναι βέβαιο ότι οι αλλαγές αυτές δεν μπορούν να επιτευχθούν με το «αόρατο χέρι» της αγοράς. Χρειαζόμαστε ένα πιο ισχυρό κράτος, που να αναλάβει υπεύθυνα τον ρόλο του κράτους, δηλαδή να εξημερεύει τις ανάγκες των πιο ευάλωτων, να παρέχει τα απαραίτητα δίκτυα ασφαλείας, να σταματήσει να χρηματοδοτεί ό,τι εμποδίζει την ευημερία. Εάν η ευημερία δεν μοιράζεται και δεν είναι προσιτή και εφικτή για όλους, τότε θα υπάρξει μεγάλη κοινωνική αναστάτωση, η οποία μπορεί να πάρει δυσάρεστες διαστάσεις. Ακόμα χειρότερα, η αναστάτωση περνά μέσα από τη ριζοσπαστικοποίηση και τη στροφή προς τα άκρα. Οι εξελλίξεις στην Ευρώπη και αλλού, με την άνοδο του λαϊκισμού, προκαλούν μεγάλη ανησυχία και προβληματισμό, ιδίως τώρα που πλησιάζουν οι ευρωεκλογές. Μπορούν οι λαϊκιστές να αντιμετωπίσουν τις πραγματικές ανάγκες; Πώς θα αντιμετωπίσουν την κλιματική κρίση, αφού δεν πιστεύουν ότι όντως συμβαίνει;